

การพัฒนารูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในโรงเรียนพระปริยัติธรรม
ในจังหวัดปทุมธานี
**Development of a Model for Professional Educational Administrators in
Phrapariyattham Schools in Pathum Thani Province**

อัสনী มีเรือง
มหาวิทยาลัยปทุมธานี
Assanee Meereang
Pathumthani University, Thailand
E-mail1: assanee2304@hotmail.com

Received: July 29, 2023; Revised: August 21, 2023; Accepted: August 23, 2023

บทคัดย่อ

ผู้บริหารมืออาชีพ คือ ผู้บริหารที่มีความสามารถในการจัดองค์กร สามารถวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยน และปรับตัวอย่างชาญฉลาด รู้จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส ข้อจำกัด เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นกลยุทธ์ในการจัดการอย่างมีศักยภาพในการแข่งขัน โดยเฉพาะการสนับสนุน และทำให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้มืออาชีพ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา 1) องค์ประกอบและกรอบแนวคิดของความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ 2) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ และ 3) พัฒนาและประเมินรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Explanatory Mixed Methods Research) เป็นการผสมผสานระหว่างวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology Research) เข้าด้วยกันในการให้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ซึ่งมีการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ พบว่า ได้ 4 องค์ ประกอบหลัก ได้แก่ 1) บุคลิกภาพ (Personality) 2) จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ (Professional value) 3) ความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพ (Professional Knowledge) และ 4) สมรรถนะความเป็นมืออาชีพ (Professional Competency) และ 15 องค์ประกอบย่อย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ พบว่า สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลิกภาพ (Personality) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ (Professional

value) ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) ความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพ (Professional Knowledge) 2) สมรรถนะความเป็นมืออาชีพ (Professional Competency) 3) จริยธรรม และ ความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ (Professional value) และ 4) บุคลิกภาพ (Personality)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การพัฒนารูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ได้แก่ ความพอใจ เต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ ความพยายามในการทำหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ความเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ และหมั่นตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ รูปแบบประกอบด้วย หลักการ/แนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่คาดหวังผลการประเมินรูปแบบ พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในการพัฒนาได้จริง ระดับมากที่สุด

ข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ คือ การต่อยอดพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพ ใน จิตวิทยา พัฒนาการของผู้เรียน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา พัฒนาด้านสมรรถนะความเป็นมืออาชีพ การวิเคราะห์สภาพปัญหา/วิเคราะห์ความเสี่ยง ภาวะผู้นำทางวิชาการ และการประเมินและเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรม

สรุปโดยย่อ ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ พบว่า ได้ 4 องค์ประกอบหลัก และ 15 องค์ประกอบย่อย ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น พบว่า สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การพัฒนารูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ได้แก่ ความพอใจ เต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ ความพยายามในการทำหน้าที่อย่างต่อเนื่อง รูปแบบประกอบด้วย หลักการ/แนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่คาดหวังผลการประเมินรูปแบบ พบว่า มีความเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในการพัฒนาได้จริง ระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนา ; ผู้บริหาร ; สถานศึกษา

Abstract

Professional executives are executives who have the ability to organize organizations. Able to analyze situations in order to lead to changes. and adjust intelligently, knowing weaknesses, strengths, opportunities, and limitations in order to synthesize them into management strategies with competitive potential especially support and create a professional learning community The objectives of the research are to study 1) the components and conceptual framework of being a professional school administrator 2) the current condition and the desired condition. and essential needs of professional administrators and 3) develop and evaluate a model for developing professional educational administrators.

Research model It is a mixed research method (Explanatory Mixed Methods Research) which is a combination of quantitative research methods. (Quantitative Methodology Research) and qualitative (Qualitative Methodology Research) together in providing both quantitative data. and qualitative which is analyzed using statistical methods.

Research results according to objective number 1. The results of the synthesis of the components of professional school administrators found that there were 4 main components: 1) Personality 2) Ethics and professional responsibility. (Professional value) 3) Professional knowledge and understanding (Professional Knowledge) and 4) Professional Competency (Professional Competency) and 15 sub-components.

Results of research according to objective no. 2 Results of study of current conditions Desired condition and the necessary needs of professional educational institution administrators, it was found that the overall current condition is at a high level. The component with the highest average value was Personality, while the overall desirable condition was at the highest level. The component with the highest average was ethics and professional responsibility. (Professional value) Necessities, arranged from highest to lowest, are: 1) professional knowledge and understanding (Professional Knowledge) 2) Professional competence (Professional Competency) 3) Ethics and professional responsibility (Professional value) and 4) Personality (Personality).

Research results according to objective number 3, development of a professional school administrator model, include satisfaction and willingness to perform duties. Continuous effort to perform duties Attention in performing duties regularly and check frequently Edit and improve regularly. The format includes Principles/concepts, objectives, content and expected results. Results of the format evaluation were found to be appropriate. possibility and usefulness in actual use in development highest level

The findings from this research are the extension of knowledge development. Professional understanding in the psychology of student development Creating a collaborative network to develop learning and the application of technology for educational institution management. Develop professional competency Problem analysis/risk analysis Academic Leadership and evaluating and learning to create innovation.

In brief, the results of the synthesis of the components of professional school administrators found that there were 4 main components and 15 sub-components. Results of the current study Desired condition and necessary needs, it was found that the overall current condition is at a high level Developing a model for professional school administrators, including satisfaction and willingness to perform duties. Continuous effort to perform duties The format includes Principles/concepts, objectives, content, and expected results. The results of the form evaluation were found to be useful in use in actual development. highest level

Keywords: Development; Executive; Educational Institution

บทนำ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) ว่าเป็น “การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรม ก็จำเป็นต้องอนุวัตไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป” ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศระเบียบกระทรวง ฯ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2514 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 เพื่อเป็นแนวทางดำเนินการจัดการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ทำให้มีหน่วยงานที่ดูแล รับสนองงานคณะสงฆ์และพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาโดยตรง คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งแยกมาจากกรมการศาสนา ดังนั้น เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีระเบียบควบคุมการดำเนินงานที่ชัดเจน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงได้ออกระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2546 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักร และฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรม สมควรแก่ภาวะ สามารถธำรงและสืบทอดพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าแก่ตนเอง และบ้านเมืองสืบทอดไปด้วยเช่นกัน ต่อมากระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวง ว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและกรอบแนวคิดของความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อพัฒนาและประเมินการพัฒนารูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดปทุมธานี

ทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนารูปแบบ

การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ เพื่อบรรยายลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่น่าสนใจในการศึกษาในเชิงลึกต่อไป มีนักวิชาการได้ให้นิยามความหมายไว้ ดังต่อไปนี้

มาลี สืบกระแสด (2552) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างรูปแบบ (Model) นั้นไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวแน่นอนว่าต้องทำอะไรบ้าง แต่โดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้ (Intensive Knowledge) เกี่ยวกับเรื่องที่เราจะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงค้นหาสมมติฐาน และหลักการของรูปแบบที่จะพัฒนา แล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้น และนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบหาคุณภาพของรูปแบบต่อไป โดยสรุปแล้วการพัฒนาแบบมีการดำเนินการเป็นสองขั้นตอนใหญ่ คือ การสร้างรูปแบบ และการหาคุณภาพของรูปแบบ ซึ่งมีความจำเป็นต้องดำเนินการให้ครบทั้ง 2 ขั้นตอน

บุญชม ศรีสะอาด (2545) ได้กล่าวถึงการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบว่ามีขั้นตอนการพัฒนาแบบอยู่ 2 ขั้นตอน คือ

1. การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐานโดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด รูปแบบที่มีผู้พัฒนาไว้แล้วในเรื่องเดียวกัน หรือเรื่องอื่น ๆ และผลการศึกษาหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ต่าง ๆ ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรนั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ ในการพัฒนารูปแบบนี้ จะต้องใช้หลักเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญและการศึกษาค้นคว้าซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยอาจจะคิดโครงสร้างของรูปแบบขึ้นก่อนแล้วปรับปรุง โดยอาศัยข้อสังเกตจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำ การศึกษาองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรแต่ละตัวแล้วคัดเลือกองค์ประกอบย่อย หรือตัวแปรที่สำคัญประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างของรูปแบบก็ได้ หัวใจของขั้นนี้อยู่ที่การเลือกเฟ้นองค์ประกอบในรูปแบบ(ตัวแปร หรือกิจกรรม) เพื่อให้ได้แบบที่เหมาะสม

2. การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากได้พัฒนารูปแบบในขั้นต้นแล้วจำเป็น ต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้น ถึงแม้ว่าจะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบของคนอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมาแล้ว แม้กระทั่งได้รับการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐานซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง หรือทำการทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

จากการศึกษาเอกสารข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบเป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้และกระบวนการบริหารหรือการทำงาน ประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน การพัฒนารูปแบบ และการเสนอรูปแบบ หรือการตรวจสอบรูปแบบ

ผู้บริหารมืออาชีพ

สมาน พงษ์จำนงค์ (2547) ได้จำแนกคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพออกเป็น 6 ด้าน คือ

1. ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง การแสดงออก พฤติกรรม หรือสิ่งที่ปรากฏให้บุคคลอื่นได้เห็นได้แก่ ท่วงท่า มีสุขภาพกายที่สมบูรณ์แข็งแรง การแต่งกายที่สะอาดเรียบร้อย ถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะ มีกิริยามารยาทสุภาพเรียบร้อย ท่วงท่า ได้แก่ พุดจาสุภาพ น้ำเสียงน่าฟัง ชัดเจนเข้าใจง่าย ทางจิตใจและด้านอารมณ์ มีสุขภาพจิตดี มีอารมณ์ขัน มองโลกในแง่ดี มีความกระตือรือร้นกระฉับกระเฉง ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความอดทน สู้งานไม่ย่อท้อต่อความยาก ลำบากและอุปสรรคปัญหาทางสังคม คบง่าย เปิดเผย ยืดหยุ่นปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี ร่วมกิจกรรมและร่วมพัฒนาชุมชน

2. ด้านความรู้ ความสามารถ หมายถึง การมีความรู้ความสามารถ ในงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ ความรู้ในขอบข่ายการบริหารงานโรงเรียน มีความรู้ความสามารถในการวางแผน การประเมินแผน ประเมินโครงการ และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร เป็นผู้นำทางวิชาการมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร และการบริหารหลักสูตร ความรู้ความสามารถในหลักวิชาการบริหาร และการจัดการ ความรู้ในหลักจิตวิทยาการทำงานร่วมกับคนอื่น และจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก ความรู้ในการวิจัยและพัฒนา ความรู้ในบริบททางการบริหารการศึกษา ได้แก่ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีของท้องถิ่น มีความรู้ในเรื่องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ ตลอดจนมีความรู้กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และแนวปฏิบัติของทางราชการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

3. ด้านทักษะทางการบริหาร หมายถึง ความชำนาญในการปฏิบัติงานตามบทบาททางการบริหาร ได้อย่างถูกต้อง และบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้ทักษะต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะด้านความคิดและสติปัญญา มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินสถานการณ์เพื่อประกอบการกำหนดนโยบาย การวางแผน การตัดสินใจสั่งการ และแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารจัดการ การประสานงาน การประสานประโยชน์ขององค์การ และประโยชน์ของบุคคลเทคนิคการแก้ปัญหาและความขัดแย้งหลักการบริหาร แบบมีส่วนร่วม การมีใจกว้างรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาส ให้ผู้อื่นได้ร่วมคิด ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ การแสวงหาและระดมสรรพกำลังและทรัพยากร มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา ทักษะด้านเทคนิค และวิธีการมีการใช้หลักทฤษฎีทางการบริหาร และการนำเทคนิควิธีการ นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ และการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้ภาษาและการสื่อสารที่ถูกต้องเหมาะสม

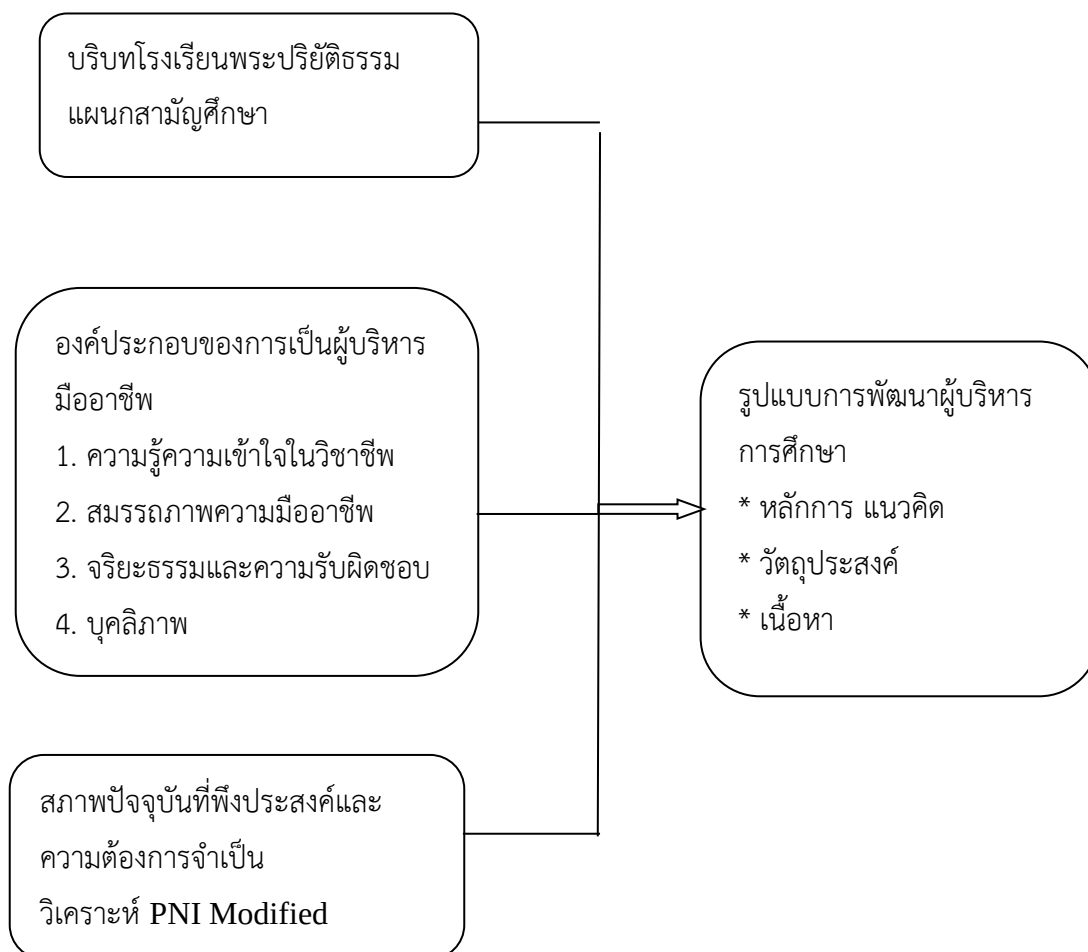
4. ด้านวิสัยทัศน์ หมายถึง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การรู้จัก รู้รอบ รู้จุดเด่นจุดด้อยของ บุคคล สถานที่และปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในองค์กรและสภาพแวดล้อม รู้กว้างขวางในบริบททางการศึกษา รู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ความสามารถในการมองการณ์ไกล การมองภาพในอนาคต การระดมพลัง ความคิด และพลังสมองเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมผสมผสานวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กร ทั้งระยะ สั้นและระยะยาว กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานและสร้างภาพลักษณ์ของหน่วยงานในอนาคตได้ชัดเจน และมีความเป็นไปได้ เผยแพร่ และสื่อสารวิสัยทัศน์ให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทราบ สนับสนุน ส่งเสริม ผลักดันบุคลากร และแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามวิสัยทัศน์

5. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดี ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ สุจริต และเสียสละเพื่องาน ในหน้าที่มีความโอปอ้อมอารี เมตตา ห่วงใย และให้ความช่วยเหลือผู้ได้บังคับบัญชา ทั้งด้านการงานและเรื่องส่วนตัว มีความยุติธรรมปฏิบัติต่อ ผู้ได้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม และเสมอภาค ตรงต่อเวลา อุทิศเวลาให้ราชการ และถือประโยชน์ ส่วนรวมเป็นหลัก ปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ ยึดมั่นในสามัคคีธรรม และสร้างความปรองดองใน หน่วยงาน เป็นแบบอย่างที่ดีในการครองตน ครองคน และครองงาน ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดผลการพัฒนา และ ประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นหลัก มีความรับผิดชอบต่อผลงาน โปร่งใส สามารถตรวจ สอบได้ ตลอดจนการปฏิบัติ ตาม มินิโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติของทางราชการ

6. ด้านประสบการณ์และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน หมายถึง มีผลงานและประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติ ผ่านมาทั้งตามที่ได้รับมอบหมายในการกิจ และที่ได้ริเริ่มสร้างสรรค์ ได้แก่ ประสบการณ์ระยะเวลาในการ ปฏิบัติงานที่ผ่านมาตามบทบาทหน้าที่ หรือที่เกี่ยวข้องด้านคุณวุฒิ มีการศึกษาฝึกอบรม และดูงานด้านการ บริหารจัดการศึกษา และการบริหารจัดการองค์การภาครัฐ และเอกชนที่ประสบผลสำเร็จ ด้านความเป็น นักวิชาการ มีผลงานทางวิชาการ ได้แก่ บทความทางวิชาการงานวิจัย หนังสือหรือตำรา ผลสำเร็จในการ ปฏิบัติงานในช่วงที่ผ่านมา แสดงให้เห็นถึงการนำความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะทางการ บริหารมาใช้ในการจัดการ และการปฏิบัติงานให้องค์การบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ และคุณภาพมีร่องรอย การปฏิบัติงานให้เห็นเป็นที่ประจักษ์และสามารถถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ทางการบริหารจัดการให้ ผู้บริหารอื่นได้

สรุปได้ว่า จากการศึกษาแนวคิดการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพของนักการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ เป็น 3 องค์ประกอบหลัก ๆ ดังนี้ 1) ความรู้ ความเข้าใจ 2) สมรรถนะ (ทักษะ) ความเป็นมืออาชีพ และ 3) จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Explanatory Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบรอบแนวคิดการวิจัยของความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ แล้วทำการสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ได้ 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพ 2) สมรรถนะความเป็นมืออาชีพ 3) จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ (Professional Value) 4) บุคลิกภาพ (Personality) และ 15 องค์ประกอบย่อย โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 นำองค์ประกอบที่สังเคราะห์ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นแบบประเมินองค์ประกอบความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและประเมินองค์ประกอบ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน เลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินองค์ประกอบความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาค่าร้อยละ และความถี่

ขั้นตอนที่ 3 แก้ไขปรับปรุงความสมบูรณ์ขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ในขั้นตอนที่ 2 แล้วสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัย และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน เลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) การหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.85 - 1.00

ระยะที่ 2 การสำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยนำเครื่องมือการวิจัยที่สมบูรณ์จากระยะที่ 1 ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาตามขั้นตอนที่ 3 ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร และครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

จังหวัดละ 10 รูป/คน รวมเป็น 40 รูป/คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.87

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ โดยมีเกณฑ์ระดับคะแนน 5 ระดับ ดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น มาก ระดับ 3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น ปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น น้อย ระดับ 1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร และครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 213 รูป/คน ผู้วิจัยดำเนินการส่งและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง เก็บแบบสอบถามคืนได้ 213 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. **ประชากร** ได้แก่ โรงเรียน 35 แห่ง ผู้บริหารโรงเรียน 35 รูป/คน ครูผู้สอน 365 รูป/คน รวม 400 รูป/คน

2. **กลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Samples) ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 35 รูป/คน ครูผู้สอน 178 รูป/คน เลือกแบบสุ่มอย่างง่ายเทียบจากตารางสำเร็จรูป Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 43) รวม 213 รูป/คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยประสานผู้อำนวยการโรงเรียน ให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาทางไปรษณีย์ด้วย และผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

ระยะที่ 3 การพัฒนาและประเมินรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ

1) สร้างเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพบูรณาการตามหลักอิทธิบาท 4

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) จำนวน 15 รูป/คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การวิจัยในระยนี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ ผู้วิจัยประสาน เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปผ่านผู้เชี่ยวชาญ 5 รูป/คน (กลุ่มเดียวกันกับตอนแรก) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

4) การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 รูป/คน แล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)

ขั้นตอนที่ 8 ร่างรูปแบบรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ได้ดำเนินการยกร่างรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ซึ่งรูปแบบประกอบด้วย ชื่อรูปแบบ หลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา และผลลัพธ์ที่คาดหวัง บุคลากรพร้อมทั้งจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามหลัก อิทธิบาท 4 เพื่อเข้าที่ประชุมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 9 จัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะของร่างรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการสนทนากลุ่ม นำมาวิเคราะห์ประมวลผลพัฒนาเป็นร่างรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ

ขั้นตอนที่ 10 ประเมินรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบที่ปรับปรุงแล้วไปประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยประสานผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 รูป/คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินมาทำการวิเคราะห์ และแปลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form) เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

1) ค่าร้อยละ (percentage) เพื่อใช้อธิบายร้อยละของข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ

2) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เพื่อใช้อธิบายค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่ได้จากแบบประเมิน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อใช้อธิบายค่าความแปรปรวนของข้อมูลที่ได้จากแบบประเมิน

3) ระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของการประเมินรูปแบบพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบประเมิน แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ดังนี้ 4.51 – 5.00 ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ ระดับมากที่สุด 3.51 – 4.50 ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ ระดับมาก 2.50 – 3.50 ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ ระดับปานกลาง 1.51 – 2.50 ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ ระดับน้อย 1.00 – 1.50 ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ ระดับน้อยที่สุด

4) ได้รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ แล้วจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ และนำเสนอบทความวิจัยและผลการวิจัยต่อสาธารณชน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ พบว่า ได้องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพ (Professional Knowledge) 2. สมรรถนะความเป็นมืออาชีพ (Professional Competency) 3. จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ (Professional value) และ 4. บุคลิกภาพ (Personality)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า 1) ความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพ (Professional Knowledge) สภาพปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) สมรรถนะความเป็นมืออาชีพ (Professional Competency) สภาพปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3) จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ (Professional Value) สภาพปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4) บุคลิกภาพ (Personality) สภาพปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สรุปได้ว่า รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ประกอบด้วย การพัฒนารูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ (Professional Administrator) เล่มนี้มีความปรารถนาที่จะให้ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีวิธีการบริหาร โดยบูรณาการวิธีการ เนื้อหา หรือศาสตร์ทางการบริหารเข้ากับเทคโนโลยีที่ทันสมัย และยึดหลักอิทธิบาท 4 ในการจรรโลงใจเพื่อให้สถานศึกษามีผู้บริหารที่มีความสามารถในการจัดองค์กร สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนและปรับตัวอย่างชาญฉลาด รู้จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส ข้อจำกัด เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นกลยุทธ์ในการจัดการอย่างมีศักยภาพในการแข่งขัน โดยเฉพาะการสนับสนุน และทำให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้มืออาชีพ (Professional learning community : PLC) เป็นการจัดการที่มีความเชี่ยวชาญในการ

บริหาร และการนำอย่างรอบด้าน จึงจะนำไปสู่จุดมุ่งหมาย และเป้าประสงค์ (goals) ที่ตั้งไว้ จึงสามารถเขียนสรุปออกมาเป็นวิธีแห่งความเป็นมืออาชีพได้ดังนี้ 1. รู้ว่าปัญหาคืออะไร (Knowing what/that.....) 2. รู้ว่าปัญหาเกิดจากอะไร สาเหตุของปัญหาและการกระทำเหล่านั้น (Knowing why.....) 3. รู้ว่าควรใช้วิธีการอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จ รวมทั้งควรมีอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องและควรจัดกระทำ (Knowing How.....) วิธีการแสวงหาสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น จึงแสดงถึงความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ความรอบรู้ ซึ่งเป็นสมรรถนะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารนั่นเอง ซึ่งจากการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการวิจัยระยะที่ 1 และระยะที่ 2 สามารถสรุปองค์ประกอบของความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพได้ 4 องค์ประกอบหลัก เรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นได้ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพ (Professional Knowledge) องค์ประกอบที่ 2 สมรรถนะความเป็นมืออาชีพ (Professional Competency) องค์ประกอบที่ 3 จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ (Professional value) และองค์ประกอบที่ 4 บุคลิกภาพ (Personality)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบความเป็นผู้บริหารมืออาชีพสถานศึกษาอาชีพ พบว่า ได้องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพ (Professional Knowledge) 2. สมรรถนะความเป็นมืออาชีพ (Professional Competency) 3. จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ (Professional value) และ 4. บุคลิกภาพ (Personality) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน อาทิ สมชาย เทพแสงและอรจิรา เทพแสง ชัยเศรษฐ์ พรหมศรี ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (อ้างในวิระ ประเสริฐศิลป์) ปิยพจน์ ตุลาคม (2557) ในประเด็นที่ว่า คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาข้อ 3 คุณธรรมจริยธรรม และข้อ 4 บุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบผู้บริหารสถานศึกษาอาชีพ พบว่า 1) ความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพ (Professional Knowledge) ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2) สมรรถนะความเป็นมืออาชีพ (Professional Competency) ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3) จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ (Professional Value) ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4) บุคลิกภาพ (Personality) ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มี

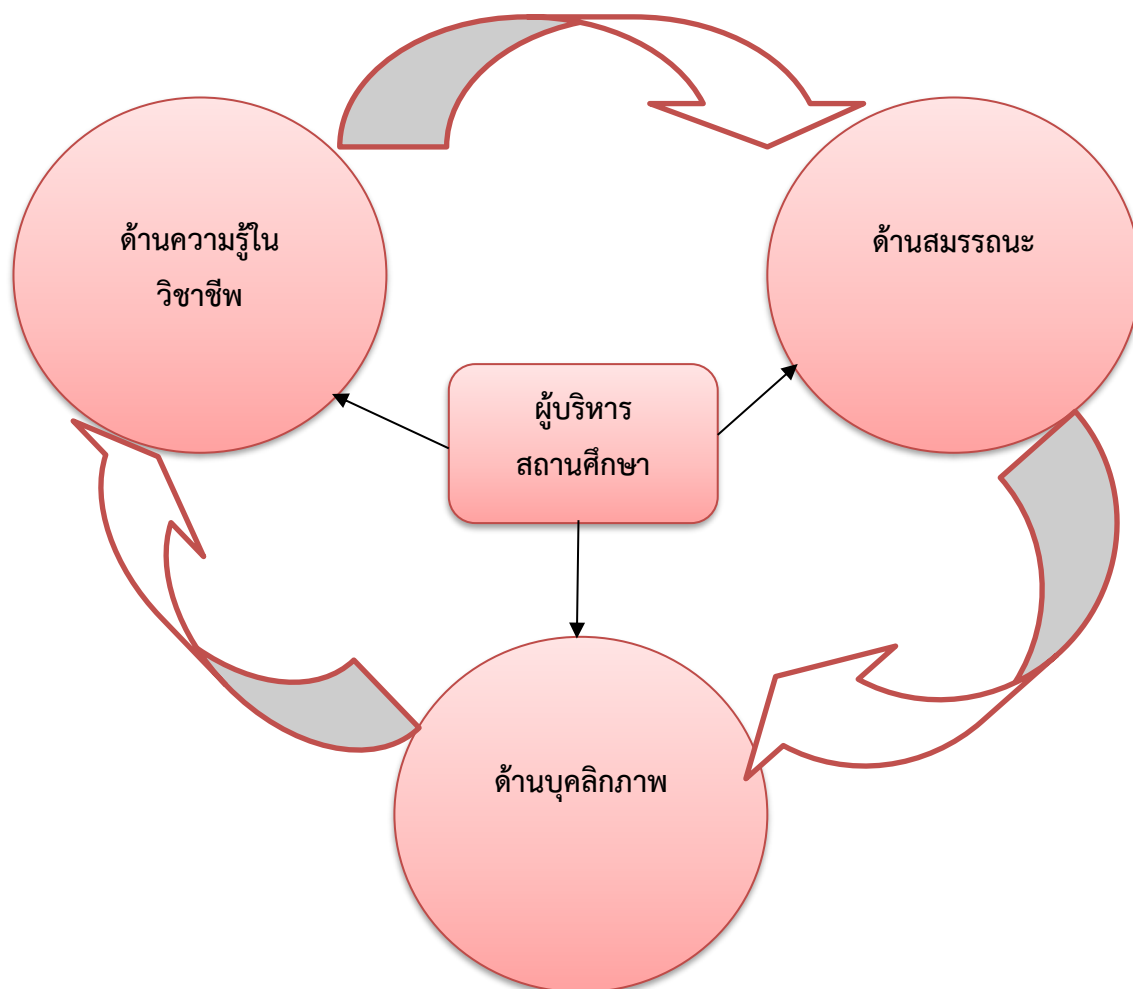
ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีสุขภาพกายแข็งแรง สมบูรณ์ (ไม่พิการ) มีการแต่งกายเรียบร้อย ถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะและสามารถสื่อสารได้ดี มีสุขภาพจิตดี มีอารมณ์ขัน เป็นผู้มองโลกในแง่ดี และมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีสถานะเป็นพระภิกษุ โดยคุณสมบัติของผู้บริหารแล้ว ต้องมีคุณสมบัติตามพระธรรมวินัย ก่อนจะบรรพชาอุปสมบทจะต้องมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ ไม่พิการ การครองผ้าจีวรต้องถูกเหมาะสม เป็นปริณทลตามพระธรรมวินัย สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยเศรษฐ์ พรหมศรี (2546) กล่าวถึง คุณลักษณะ ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารไว้ว่า ในสภาวะการแข่งขันที่สูงในปัจจุบัน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความเป็นมืออาชีพในการจัดการ การเป็นมืออาชีพ (Professionalism) ไม่ใช่เรื่องที่ยากนัก ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอให้สมกับเป็นผู้นำองค์กร และพัฒนาจุดอ่อนของตนเพื่อกลายเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ (Effective leader) ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะในประเด็นที่ 1) คือ บุคลิกภาพ การเป็นผู้บริหารระดับสูงขององค์กรจำเป็นต้องมีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ การแต่งกายต้องดูดีเหมาะสมกับกาลเทศะ การวางท่าทางและกิริยาที่แสดงออกต้องเปี่ยมไปด้วยความน่าเชื่อถือ และสะท้อนถึงพลังความสามารถของผู้บริหาร และประเด็นที่ 2) การสื่อสาร การสื่อสารของผู้บริหารต้องมีประสิทธิภาพ ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องสามารถสื่อสารได้หลากหลายภาษา

3. ผลการพัฒนาและประเมินการพัฒนารูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดปทุมธานี 1) ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพพบว่า รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพประกอบด้วย 5 ส่วน สำคัญ ได้แก่ 1) ชื่อรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) หลักการ แนวคิด 4) เนื้อหา และ 5) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง ซึ่งส่วนประกอบของรูปแบบการพัฒนานั้น จากผลงานวิจัยของนักวิจัยหลายท่านจะมีส่วนประกอบที่แตกต่างกันไปตามปรากฏการณ์ที่เรา กำลังศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ สมาน อัครภูมิ (2557) กล่าวไว้ว่า ในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบจำลองว่า จะประกอบด้วยอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและความสัมพันธ์อย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ที่เรา กำลังศึกษาหรือจะออกแบบ แนวคิด ทฤษฎี และหลักการพื้นฐานในการกำหนดแบบจำลองนั้น ๆ เป็นหลัก

2) ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีของความเป็นมืออาชีพอย่างลุ่มลึก รวมทั้งมีขั้นตอนการยกย่องที่เหมาะสม และสอดคล้องกับการยกย่องได้ใช้ข้อมูลมาจาก 3 ส่วน คือ 1) การทบทวนวรรณกรรมอย่างลุ่มลึกเกี่ยวกับองค์ประกอบของความเป็นมืออาชีพ 2) ผลจากความต้องการจำเป็นในระยะแรก และ 3) จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาคุณลักษณะของความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร จึงทำให้รูปแบบมีความสมบูรณ์ และมีผลประเมินรูปแบบมีความเหมาะสม และเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยเพื่อพัฒนาสร้างความเป็นเลิศ

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ แสดงดังแผนภาพ ต่อไปนี้

คำอธิบายองค์ความรู้ใหม่

1. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีด้านความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพ (Professional Knowledge) ได้แก่ จิตวิทยาพัฒนาการของผู้เรียน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา
2. ผู้บริหารการศึกษาต้องมีสมรรถนะความเป็นมืออาชีพ (Professional Competency) ในได้แก่ การวิเคราะห์สภาพปัญหา/วิเคราะห์ความเสี่ยง ภาวะผู้นำทางวิชาการ และการประเมินและเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรม ตามลำดับ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบุคลิกภาพที่ดี (Personality) ในประเด็นเรื่อง ความร่วมมือในการพัฒนา/ร่วมคิดร่วมทำ (Collaboration) การเรียนรู้ตลอดเวลา/สนใจใฝ่รู้เพื่อนำมาแก้ปัญหา และความอ่อนน้อมถ่อมตน ตามลำดับ
4. คุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมี 3 ด้าน ดังกล่าวแล้ว แต่มีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ภายใต้อิทธิพลของความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

สรุป

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ พบว่า ได้ 4 องค์ ประกอบหลัก ได้แก่ บุคลิกภาพ จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ ความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพ และ 4) สมรรถนะความเป็นมืออาชีพ และ 15 องค์ประกอบย่อย ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ พบว่า สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การพัฒนารูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ ได้แก่ ความพอใจ เต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ ความพยายามในการทำหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ความเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปใช้ต่อยอดในการพัฒนาด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ (Professional Value) ในประเด็นเรื่อง หลักความโปร่งใส (Transparency) ในการบริหารสถานศึกษา มาตรฐานในการปฏิบัติงาน และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปใช้ต่อยอดในการพัฒนาด้านบุคลิกภาพที่ดี (Personality) ในประเด็นเรื่อง ความร่วมมือในการพัฒนา/ร่วมคิดร่วมทำ (Collaboration) การเรียนรู้ตลอดเวลา/สนใจใฝ่รู้เพื่อนำมาแก้ปัญหา และความอ่อนน้อมถ่อมตน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารตามคู่มือที่ได้จัดทำไว้ โดยเน้นการพัฒนาจากประเด็นหลักสำคัญ และใช้รูปแบบการวิจัย R & D หรือการผสมผสานร่วมวิจัยปฏิบัติการ

เอกสารอ้างอิง

- ชัยเศรษฐ์ พรหมศรี (2546). *ผู้บริหารแห่งอนาคต*. กรุงเทพมหานคร: ฐานบุ๊คส์
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2546). *มนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: อินฟอร์มีเดีย บุ๊คส์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยพจน์ ตูลาชม. (2557). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 11 (53), 173-178.
- พัทธสิญญ์ นวโลจิตรรัตน์. (2560). *รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำแบบไทยอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคกลาง*. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มาลี สืบกระแสน. (2552). *การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.
- สมาน อัสวภูมิ. (2537). *การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัด*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเมธ งามกนก. (2563). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ : คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพ การบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*. 3 (1), 69-77.